

Politiskā deklarācija, kurā izklāstīts Eiropas Savienības un Apvienotās Karalistes turpmāko attiecību satvars

(2019/C 66 I/02)

IEVADS

1. Eiropas Savienība, turpmāk "Savienība", un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, turpmāk "Apvienotā Karaliste", ("Puses") ir vienojušās par šo politisko deklarāciju par savām turpmākajām attiecībām, balstoties uz pamatu, ko Līguma par Eiropas Savienību (LES) 50. panta 2. punkts dod sarunām par līgumu, kurā nosaka kārtību, kādā dalībvalsts izstājas no Savienības, ņemot vērā tās un Savienības turpmāko attiecību satvaru. Šādā kontekstā šī deklarācija ir pievienota Pušu apstiprinātajam Izstāšanās līgumam, kas ir jāratificē.
2. Savienība un Apvienotā Karaliste ir apņēmušās kopā strādāt pie tā, lai nodrošinātu uz noteikumiem balstītu starptautisko kārtību, tiesiskumu un demokrātijas veicināšanu, augstus brīvas un godīgas tirdzniecības standartus, darba ņēmēju tiesības, patērētāju tiesību un vides aizsardzību un sadarbību cīņā pret iekšējiem un ārējiem savu vērtību un interešu apdraudējumiem.
3. Lai to nodrošinātu, šī deklarācija nosaka parametrus vērienīgai, plašai, dziļai un elastīgai partnerībai, kas ietver tirdzniecības un ekonomisko sadarbību, tiesībaizsardzību un kriminālo justīciju, ārpolitiku, drošību, aizsardzību un plašākas sadarbības jomas. Ja Puses sarunu laikā uzskatīs, ka tas ir to savstarpējās interesēs, turpmākās attiecības var ietvert arī citas sadarbības jomas, kas nav aprakstītas šajā politiskajā deklarācijā. Šīs attiecības sakņosies vērtībās un interesēs, kas kopīgas Savienībai un Apvienotajai Karalistei. Minētās vērtības un intereses izriet no Pušu ģeogrāfijas, vēstures un ideāliem, kas balstīti to kopīgajā Eiropas mantojumā. Savienība un Apvienotā Karaliste ir vienisprātis, ka labklājība un drošība uzlabojas, izmantojot brīvas un godīgas tirdzniecības iespējas, aizstāvēt individuālās tiesības un tiesiskumu, aizsargājot darba ņēmējus, patērētāju tiesības un vidi un visiem kopā vērsoties pret iekšējiem vai ārējiem savu tiesību un vērtību apdraudējumiem.
4. Turpmāko attiecību pamatā būs tiesību un pienākumu līdzsvars, ņemot vērā katras Puses principus. Šim līdzsvaram ir jānodrošina Savienības lēmumu pieņemšanas autonomija un ir jāsaucas ar Savienības principiem, jo īpaši attiecībā uz vienotā tirgus un muitas savienības integritāti un četru brīvību nedalāmību. Tam jānodrošina arī Apvienotās Karalistes suverenitāte un tās iekšējā tirgus aizsardzība, vienlaikus respektējot 2016. gada referenduma rezultātu, tostarp attiecībā uz to, ka tiek veidota neatkarīga Apvienotās Karalistes tirdzniecības politika un tiek izbeigta personu brīva pārvietošanās starp Savienību un Apvienoto Karalisti.
5. Laikā, kamēr Apvienotā Karaliste bija Savienības dalībvalsts, ir izveidojusies cieša integrācija starp Savienības un Apvienotās Karalistes ekonomiku, un to tautas un prioritāšu pagātne un nākotne ir savstarpēji cieši saistītas. Turpmākajās attiecībās neizbēgami būs jāņem vērā šis unikālais konteksts. Puses ir vienisprātis, ka turpmākās attiecības – lai gan nevar būt līdzvērtīgas no dalības izrietošajām tiesībām vai pienākumiem – būtu jāveido, tiecoties tās izvērst plašas un dziļas, un atzīst, ka laika gaitā tās var attīstīties. Pats galvenais – šīm attiecībām gan šobrīd, gan nākotnē vajadzētu būt Savienības un Apvienotās Karalistes pilsoņu interesēs.

I DAĻA. SĀKUMA NOTEIKUMI**I. Pamat sadarbībai****A. Pamatvērtības un pamattiesības**

6. Puses vienojas, ka turpmāko attiecību pamatā vajadzētu būt tādām kopīgām vērtībām kā respektēt un aizsargāt cilvēktiesības un pamatbrīvības, demokrātijas principus, tiesiskumu un atbalstu ieroču neizplatīšanai. Puses vienojas, ka šīs vērtības ir neaizstājams priekšnoteikums šajā satvarā paredzētajai sadarbībai. Puses arī atkārtoti apliecina apņemšanos veicināt efektīvu multilaterālismu.
7. Turpmākajām attiecībām būtu jāietver pastāvīga Apvienotās Karalistes apņemšanās turpināt respektēt Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK) satvaru, kamēr Savienībai un tās dalībvalstīm paliks saistoša Eiropas Savienības Pamattiesību harta, kas apstiprina tiesības, kuras izriet jo īpaši no ECTK.

B. Datu aizsardzība

8. Ņemot vērā datu plūsmu un informācijas apmaiņas nozīmi visās turpmāko attiecību jomās, Puses ir apņēmušās nodrošināt augstu personas datu aizsardzības līmeni, lai sekmētu šādas plūsmas savā starpā.
9. Savienības datu aizsardzības noteikumi paredz satvaru, kas ļauj Eiropas Komisijai atzīt, ka kādas trešās valsts datu aizsardzības standarti nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni, tādā veidā atvieglojot personas datu nosūtīšanu uz konkrēto trešo valsti. Uz šā satvara pamata Eiropas Komisija cik drīz vien iespējams pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās sāks izvērtēšanas, tiecoties līdz 2020. gada beigām pieņemt lēmumus, ja būs izpildīti piemērojamie nosacījumi. Ņemot vērā, ka Apvienotā Karaliste veidos pati savu starptautisko pārsūtīšanas režīmu, Apvienotā Karaliste tajā pašā laikposmā veiks pasākumus, lai nodrošinātu līdzvērtīgus atvieglojumus personas datu nodošanai uz Savienību, ja būs izpildīti piemērojamie nosacījumi. Turpmākās attiecības neietekmēs Pušu autonomiju katrai pār saviem personas datu aizsardzības noteikumiem.
10. Šajā sakarā Pusēm būtu arī jāparedz kārtība attiecīgai sadarbībai regulatoru starpā.

II. Kopīgu interešu jomas**A. Dalība Savienības programmās**

11. Atzīmējot turpmāko attiecību iecerēto plašumu un dziļumu un ciešo saikni starp Pušu pilsoņiem, Puses noteiks vispārīgus principus un noteikumus par Apvienotās Karalistes dalību Savienības programmās – ievērojot attiecīgajos Savienības instrumentos paredzētos nosacījumus – tādās jomās kā zinātne un inovācija, jaunatne, kultūra un izglītība, trešo valstu attīstība un ārējā darbība, aizsardzības spējas, civilā aizsardzība un kosmoss. Tiem būtu jāietver taisnīgs un pienācīgs finansiālais ieguldījums, noteikumi, kas ļauj abām Pusēm nodrošināt pareizu finanšu pārvaldību, taisnīgu izturēšanos pret dalībniekiem un Pušu sadarbības raksturam atbilstošu pārvaldību un apspriešanos.
12. Puses arī izskatīs iespējas Apvienotajai Karalistei piedalīties Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijs (*ERIC*), ievērojot Savienības juridisko instrumentu nosacījumus un atsevišķo *ERIC* statūtus un ņemot vērā to, kādā līmenī Apvienotā Karaliste piedalās Savienības programmās zinātnes un inovācijas jomā.
13. Puses atgādina savu kopīgo apņemšanos izveidot iecerēto programmu "*PEACE PLUS*", lai turpinātu darbu pie izlīguma un kopīgas nākotnes veidošanas Ziemeļīrijā, jaunajā programmā saglabājot esošās finansējuma proporcijas.

B. Dialogi

14. Pusēm būtu jāiesaistās dialogā un informācijas apmaiņā kopīgu interešu jomās, lai apzinātu sadarbības iespējas, apmainītos ar paraugpraksi un zināšanām un kopīgi rīkotos, tostarp tādās jomās kā kultūra, izglītība, zinātne un inovācija. Puses atzīst, ka, lai šajās jomās būtu iespējama sadarbība, ir svarīga mobilitāte un priekšmetu un iekārtu pagaidu pārvietošana. Puses arī izskatīs notiekošo sadarbību ar kultūru un izglītību saistītu grupu starpā.
15. Turklāt Puses atzīmē Apvienotās Karalistes nodomu izskatīt iespējas turpmākām attiecībām ar Eiropas Investīciju bankas (EIB) grupu.

II DAĻA. EKONOMISKĀ PARTNERĪBA**I. Mērķi un principi**

16. Puses atzīst, ka starp tām pastāv īpaši nozīmīgas tirdzniecības un investīciju attiecības, kas atspoguļo ekonomisko integrāciju, kura izveidojusies vairāk nekā 45 gadu laikā, kamēr Apvienotā Karaliste bija Savienības dalībvalsts, abu ekonomiku izmēru un to ģeogrāfisko tuvumu, kā rezultātā izveidojušās sarežģītas un savstarpēji sasaistītas piegādes ķēdes.
17. Ņemot to vērā, Puses vienojas attīstīt vērienīgu, plašu un līdzsvarotu ekonomisko partnerību. Šī partnerība būs visaptveroša un ietvers brīvās tirdzniecības telpu, kā arī plašāku sektorālu sadarbību gadījumos, kad tas ir abu Pušu savstarpējās interesēs. Tam pamatā būs noteikumi, kas nodrošinās vienlīdzīgus nosacījumus atvērtai un godīgai konkurencei, kā izklāstīts šīs daļas XIV iedaļā. Tam būtu pēc iespējas jāveicina tirdzniecība un investīcijas starp Pusēm, vienlaikus respektējot Savienības vienotā tirgus un muitas savienības integritāti, kā arī Apvienotās Karalistes iekšējā tirgus integritāti un atzīstot, ka Apvienotā Karaliste attīsta neatkarīgu tirdzniecības politiku ārpus šīs ekonomiskās partnerības.

18. Puses saglabās autonomiju un spēju regulēt ekonomisko darbību atbilstoši tādām aizsardzības līmenim, ko katra Puse uzskatīs par atbilstošu, lai panāktu leģitīmus publiskās politikas mērķus tādās jomās kā sabiedrības veselība, dzīvnieku veselība un labturība, sociālie pakalpojumi, publiskā izglītība, drošība, vide (tostarp klimata pārmaiņas), sabiedrības morāle, sociālā vai patērētāju tiesību aizsardzība, privātums un datu aizsardzība un kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība. Ekonomiskajā partnerībā tiks atzīts, ka visaptverošs Pušu mērķis ir ilgtspējīga attīstība. Ekonomiskā partnerība paredzēs arī pienācīgus vispārējus izņēmumus, tostarp attiecībā uz drošību.
19. Puses atgādina savu apņemšanos galējo noregulējuma risinājumu attiecībā uz Ziemeļīriju aizstāt ar vēlāk noslēgtu līgumu, kas izveidos alternatīvu kārtību, kā Īrijas salā ilgstoši nodrošināt atteikšanos no stingras robežas pastāvēšanas.

II. Preces

A. Mērķi un principi

20. Puses ir paredzējušas uzturēt pēc iespējas ciešākas preču tirdzniecības attiecības, lai atvieglotu iespējas ērti veikt likumīgu tirdzniecību.
21. Šajā kārtībā būs ņemts vērā fakts, ka pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no Savienības Pusēm būs atsevišķi tirgi un atšķirīga tiesiskā kārtība. Preču kustība pāri robežām var radīt riskus šo tirgu integritātei un pienācīgai darbībai, un šos riskus pārvalda ar muitas procedūrām un pārbaudēm.
22. Tomēr, lai atvieglotu preču kustību pāri robežām, Puses ir iecerējušas visaptverošas vienošanās, ar ko izveidos brīvas tirdzniecības telpu, apvienojot padziļinātu regulatīvo un muitas sadarbību, kuras pamatā būs noteikumi, ar kuriem nodrošinās vienlīdzīgus nosacījumus atvērta un godīgai konkurencei.

B. Tarifi

23. Ekonomiskajai partnerībai būtu jānodrošina, ka nevienā nozarē nav tarifu, nodevu, maksu vai kvantitatīvu ierobežojumu, izveidojot ambiciozu muitas režīmu, kas saskaņā ar iepriekš norādītajiem Pušu mērķiem un principiem balstīsies uz Izstāšanās līgumā paredzēto vienoto muitas teritoriju un turpinās to pilnveidot, un līdz ar to nepieciešamība pārbaudīt izcelsmes noteikumus būs lieka.

C. Regulatīvie aspekti

24. Saglabājot regulatīvo autonomiju, Puses ieviešīs noteikumus, lai veicinātu tādas regulatīvās pieejas, kas ir pārredzamas, efektīvas, palīdz izvairīties no nevajadzīgiem šķēršļiem preču tirdzniecībai un ir pēc iespējas saderīgas. Noteikumi par tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībai un par sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem būtu jābalsta uz attiecīgajiem PTO nolīgumiem, un tiem vajadzētu būt vērienīgākiem nekā šie nolīgumi. Konkrēti noteikumos par tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībai būtu jāparedz kopīgi principi attiecībā uz standartizāciju, tehniskiem noteikumiem, atbilstības novērtēšanu, akreditāciju, tirgus uzraudzību, metroloģiju un marķēšanu. Sanitāro un fitosanitāro pasākumu jomā Pusēm būtu vienai otru jāuzskata par vienu vienību, tostarp sertifikācijas vajadzībām, un jāatzīst reģionalizācija uz eksportētājas puses sniegtās attiecīgās epidemioloģiskās informācijas pamata. Puses arī izskatīs iespējas Apvienotās Karalistes iestāžu sadarbībai ar tādām Savienības aģentūrām kā Eiropas Zāļu aģentūra (EMA), Eiropas Ķimikāliju aģentūra (ECHA) un Eiropas Aviācijas drošības aģentūra (EASA).
25. Šajā kontekstā Apvienotā Karaliste apsvērs iespējas pieskaņoties Savienības noteikumiem attiecīgajās jomās.

D. Muita

26. Puses ieviešīs ambiciozu muitas režīmu, tiecoties sasniegt savus vispārējos mērķus. To darot, Puses ir paredzējušas izmantot visus pieejamos atvieglošanas režīmus un tehnoloģijas, pilnībā respektējot savu tiesisko kārtību un nodrošinot, ka muitas iestādes spēj aizsargāt Pušu finanšu intereses un īstenot publiskās politikas pasākumus. Šajā nolūkā tās ir iecerējušas apsvērt uzticamo tirgotāju programmu savstarpēju atzīšanu, administratīvu sadarbību muitas jautājumos un savstarpēju palīdzību, tostarp ar nodokļiem un nodevām saistītu prasību piedziņai un – izmantojot informācijas apmaiņu – krāpšanas muitas jomā un citu nelikumīgu darbību apkarošanai.
27. Šādas atvieglošanas režīmus un tehnoloģijas apsvērs arī, veidojot jebkādu alternatīvu kārtību, kā Īrijas salā ilgstoši nodrošināt atteikšanos no stingras robežas pastāvēšanas.

E. *Ietekme uz pārbaudēm un kontrolēm*

28. Puses ir paredzējušas, ka tas, cik plašas būs Apvienotās Karalistes saistības muitas un regulatīvajā sadarbībā, tostarp attiecībā uz noteikumu saskaņošanu, tiks ņemts vērā, piemērojot attiecīgās pārbaudes un kontroles, uzskatot to par riska mazināšanas faktoru. Minētais saistību apmērs apvienojumā ar visu iepriekš aprakstīto atvieglošanas režīmu izmantošanu var ļoti dažādos veidos ietekmēt administratīvos procesus, kā arī pārbaudes un kontroles, un Puses šajā sakarā atzīmē, ka vēlas panākt pēc iespējas lielāku vērienu, vienlaikus respektējot sava tirgus un tiesiskās kārtības integritāti.

III. Pakalpojumi un investīcijas

A. *Mērķi un principi*

29. Pusēm būtu jānoslēdz vērienīgas, visaptverošas un līdzsvarotas vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību un investīcijām pakalpojumu un citās nozarēs, respektējot katras Puses tiesības reglamentēt. Pusēm būtu jātiecas panākt pakalpojumu tirdzniecības liberalizācijas līmeni, kas pārsniedz Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) Pušu saistības un kam pamatā ir Savienības nesekmīgie brīvās tirdzniecības nolīgumi (BTN).
30. Saskaņā ar Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību V pantu Pusēm būtu jācenšas panākt plašu nozaru tvērumu, ietverot visus pakalpojumu sniegšanas paņēmienus un paredzot, ka ietvertajās nozarēs būtībā nepastāv nekāda diskriminācija, tomēr nosakot attiecīgus izņēmumus un ierobežojumus. Šai kārtībai tālāk būtu jāietver tādas nozares kā profesionālie un komercpakalpojumi, telesakaru pakalpojumi, kurjerpasta un pasta pakalpojumi, izplatīšanas pakalpojumi, vides pakalpojumi, finanšu pakalpojumi, transporta pakalpojumi un citi savstarpēju interešu pakalpojumi.

B. *Piekluve tirgum un nediskriminēšana*

31. Kārtībai būtu jāietver noteikumi par piekluvi tirgum un uzņēmējas valsts noteikumos paredzētais režīms attiecībā uz pakalpojumu sniedzējiem un investoriem, kā arī būtu jāpievēršas investoriem noteiktajām darbības rādītāju prasībām. Tas nodrošinātu, ka pret Pušu pakalpojumu sniedzējiem un investoriem izturas nediskriminējoši, tostarp attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanas vietu.
32. Kārtībai būtu jāļauj fiziskām personām konkrētas jomas darbīdardbības nolūkos uz laiku ieceļot un uzturēties.

C. *Regulatīvie aspekti*

33. Saglabājot regulatīvo autonomiju, kārtībā būtu jāietver noteikumi, lai veicinātu tādas regulatīvās pieejas, kas ir pārredzamas, efektīvas un pēc iespējas saderīgas un palīdz izvairīties no nevajadzīgiem regulatīviem šķēršļiem.
34. Šajā kontekstā Pusēm būtu jāvienojas par iekšzemes regulējuma disciplinām. Tajās būtu jāietver horizontāli noteikumi, piemēram, par licencēšanas procedūrām, un konkrēti regulatīvi noteikumi tādās savstarpēju interešu nozarēs kā telesakaru pakalpojumi, finanšu pakalpojumi, piegādes pakalpojumi un starptautiskā jūras transporta pakalpojumi. Būtu jāredz arī tādi noteikumi par iekšzemes regulējuma izstrādi un pieņemšanu, kas atbilstu labai regulatīvajai praksei.
35. Šajā kontekstā Pusēm būtu jāizveido satvars brīvprātīgai regulatīvajai sadarbībai savstarpēju interešu jomās, tostarp informācijas un paraugprakses apmaiņai.
36. Gadījumos, kad tas ir Pušu savstarpējās interesēs, tām būtu arī jāizstrādā atbilstoša kārtība attiecībā uz profesionālajām kvalifikācijām, kas nepieciešamas, lai strādātu reglamentētās profesijās.

IV. Finanšu pakalpojumi

37. Puses ir apņēmības pilnas saglabāt finansiālo stabilitāti, tirgus integritāti, ieguldītāju un patērētāju aizsardzību un godīgu konkurenci, vienlaikus respektējot Pušu regulatīvo un lēmumu pieņemšanas autonomiju un spēju savās interesēs pieņemt lēmumus par ekvivalenci. Tas neskar Pušu spēju pieņemt vai uzturēt jebkādas pasākumus, ja tas nepieciešams prudenciālu iemeslu dēļ. Puses vienojas cieši sadarboties regulatīvos un uzraudzības jautājumos starptautiskās struktūrās.

38. Ņemot vērā, ka abām Pusēm būs izveidoti ekvivalences satvari, kas dos tām iespēju attiecīgos nolūkos pasludināt trešās valsts regulatīvos un uzraudzības režīmus par līdzvērtīgiem, Pusēm pēc iespējas drīz pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no Savienības būtu jāsāk saskaņā ar šiem satvariem izvērtēt vienai otras ekvivalenci, cenšoties izvērtējumus pabeigt pirms 2020. gada jūnija beigām. Puses pastāvīgi pārskatīs katra savu ekvivalences satvaru.
39. Puses ir vienprātīgas, ka cieša un strukturēta sadarbība regulatīvos un uzraudzības jautājumos ir to savstarpējās interesēs. Sadarbībai būtu jābalstās uz ekonomisko partnerību un regulatīvās autonomijas, pārredzamības un stabilitātes principiem. Tai būtu jāietver pārredzamība un pienācīga apspriešanās ekvivalences lēmumu pieņemšanas, apturēšanas un atcelšanas procesā, informācijas apmaiņa un apspriešanās par regulatīvām iniciatīvām un citiem jautājumiem, kas ir to savstarpējās interesēs, gan politiskā, gan tehniskā līmenī.

V. Digitālā joma

40. Saistībā ar tirdzniecības pieaugošo digitalizāciju, kura aptver gan pakalpojumus, gan preces, Pusēm būtu jāparedz noteikumi, ar kuriem tiek sekmēta elektroniskā komercija, novērsti nepamatoti šķēršļi tirdzniecībai, kurā izmanto elektroniskus līdzekļus, un nodrošināta atvērta, droša un uzticama tiešsaistes vide uzņēmējiem un patērētājiem, piemēram, par elektroniskiem uzticamības un autentificēšanas pakalpojumiem vai arī par to, ka netiek nepieprasīta iepriekšēja autorizācija tikai un vienīgi tāpēc, ka pakalpojums tiek piedāvāts elektroniski. Ar šiem noteikumiem arī būtu jāsekmē datu pārrobežu plūsmas un jāpievēršas nepamatotām datu lokalizācijas prasībām, ņemot vērā, ka šāda sekmēšana neskar Pušu personas datu aizsardzības noteikumus.
41. Pusēm ar noteikumiem telesakaru pakalpojumu nozarē būtu jāparedz taisnīga un vienlīdzīga abu Pušu pakalpojumu sniedzēju piekļuve otras Puses publiskiem telesakaru tīkliem un pakalpojumiem un būtu jāpievēršas ar konkurenci nesaderīgai praksei.
42. Pusēm būtu jāsadarbības daudzpusējos un daudzu ieinteresēto personu forumos un jāizveido dialogs apmaiņai ar informāciju, pieredzi un paraugpraksi attiecībā uz jaunajām tehnoloģijām.

VI. Kapitāla aprite un maksājumi

43. Pusēm būtu jāiekļauj noteikumi, ar kuriem rada iespējas brīvai kapitāla apritei un maksājumiem, kas saistīti ar darījumiem, kuri liberalizēti saskaņā ar ekonomisko partnerību, ņemot vērā attiecīgus izņēmumus.

VII. Intelektuālais īpašums

44. Pusēm būtu jāparedz intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība un ievērošanas panākšana, lai stimulētu inovāciju, radošumu un saimniecisko darbību, attiecīgos gadījumos paredzot augstākus standartus nekā tie, kurus nosaka PTO Līgums par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, un Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas normas.
45. Tam vajadzētu saglabāt Pušu pašreizējo augsto aizsardzības līmeni, *inter alia* attiecībā uz konkrētām tiesībām saskaņā ar autortiesību jomas aktiem, piemēram, *sui generis* datubāzes tiesībām un mākslinieku tiesībām uz tālākpārdošanu. Ievērojot aizsardzību, kas Izstāšanās līgumā tiek piemērota esošām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, Pusēm būtu jātiecas izveidot mehānismu nolūkā nodrošināt pienācīgu aizsardzību savām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm.
46. Pusēm būtu jāsaglabā brīvība iedibināt pašām savus režīmus intelektuālā īpašuma tiesību izsmelšanai.
47. Pusēm būtu jāiedibina mehānisms sadarbībai un informācijas apmaiņai par intelektuālā īpašuma jautājumiem, kas ir to savstarpējās interesēs, piemēram, attiecīgās pieejas un procesi saistībā ar preču zīmēm, dizainparaugiem un patentiem.

VIII. Publiskais iepirkums

48. Ņemot vērā Apvienotās Karalistes nodomu pievienoties PTO Nolīgumam par valsts iepirkumu (NVI), Pusēm būtu jāparedz savstarpējās iespējas Pušu publiskā iepirkuma tirgos, kas ir plašākas nekā to saistības saskaņā ar NVI, jomās, kuras ir Pušu savstarpējās interesēs, neskarot to iekšējos noteikumus savu būtisko drošības interešu aizsardzībai.

49. Pusēm arī būtu jāaņem ievērot standartus, kas balstīti uz NVI standartiem, ar kuriem nodrošina tirgus iespēju, publiskā iepirkuma noteikumu, procedūru un prakses pārredzamību. Uz šo standartu pamata Pusēm būtu jāpievēršas patvaļīgas rīcības riskam līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā un jādara pieejami tiesiskās aizsardzības līdzekļi un pārskatīšanas procedūras, tostarp arī tiesu iestādēs.

IX. Mobilitāte

50. Ņemot vērā, ka Apvienotā Karaliste ir nolēmusi, ka personu brīvas pārvietošanās princips starp Savienību un Apvienoto Karalisti vairs netiks piemērots, Pusēm būtu jānosaka mobilitātes pasākumi, kā izklāstīts turpmāk.
51. Mobilitātes pasākumi būs balstīti uz Savienības dalībvalstu nediskrimināciju un uz pilnu savstarpību.
52. Šajā sakarā Pušu mērķis ir savos iekšējos tiesību aktos paredzēt bezvīzu ceļošanu īslaicīgu apmeklējumu nolūkos.
53. Puses vienojas apsvērt nosacījumus attiecībā uz ieceļošanu un uzturēšanos tādiem mērķiem kā pētniecība, mācības, apmācība un jauniešu apmaiņa.
54. Puses arī vienojas apsvērt iespēju pievērsties sociālā nodrošinājuma koordinēšanai, ņemot vērā personu pārvietošanos turpmāk.
55. Ievērojot savus piemērojamos tiesību aktus, Puses izpētīs iespēju atvieglināt to robežu šķērsošanu likumīgas ceļošanas nolūkos.
56. Jebkādi noteikumi neskars kārtību saistībā ar kopējo ceļošanas telpu, kuru piemēro starp Apvienoto Karalisti un Īriju.
57. Mobilitātes atbalstam Puses apstiprina savu apņemšanos efektīvi piemērot esošos starptautisko ģimenes tiesību instrumentus, kuru līgumslēdzējas puses tās ir. Savienība pieņem zināšanai Apvienotās Karalistes nodomu pievienoties 2007. gada Hāgas Konvencijai par uzturētājiem, kas tai šobrīd ir saistoša kā Savienības dalībvalstij.
58. Puses izpētīs iespējas tiesu iestāžu sadarbībai laulības lietās, lietās par vecāku atbildību un citās saistītās lietās.
59. Šie pasākumi papildinātu saistības attiecībā uz pagaidu ieceļošanu un uzturēšanos fiziskām personām darījuma darbības nolūkos noteiktās jomās, kā minēts šīs daļas III iedaļā. Minētās saistības nedrīkstētu anulēt tikai tāpēc, ka kādai no Pusēm ir tiesības piemērot savus attiecīgos tiesību aktus, noteikumus un prasības attiecībā uz ieceļošanu, uzturēšanos un darbu.

X. Transports

A. Aviācija

60. Pusēm ar visaptverošu gaisa transporta nolīgumu (VGTN) būtu jānodrošina pasažieru un kravu gaisa satiksmes savienotība. VGTN būtu jāaptver piekļuve tirgum un investīcijas, aviācijas drošība un drošums, gaisa satiksmes pārvaldība un noteikumi, ar ko nodrošina atvērtu un godīgu konkurenci, tostarp pienācīgas un piemērotas patērētāju tiesību aizsardzības prasības un sociālos standartus.
61. Pusēm būtu jāpanāk turpmākas vienošanās, lai radītu iespējas sadarbībai nolūkā nodrošināt augstus aviācijas drošības un drošuma standartus, tostarp izmantojot ciešu sadarbību starp Eiropas Aviācijas drošības aģentūru (EASA) un Apvienotās Karalistes Civilās aviācijas iestādi (CAA).

B. Autotransports

62. Pusēm būtu jānodrošina savstarpēji līdzīga piekļuve tirgum kravu un pasažieru autopārvadātājiem, kam pamatā ir pienācīgas un piemērotas patērētāju tiesību aizsardzības prasības un sociālie standarti attiecībā uz starptautisko autotransportu un pienākumi, kas izriet no starptautiskiem nolīgumiem autotransporta jomā, kurus parakstījuši gan Apvienotā Karaliste, gan Savienība un/vai tās dalībvalstis, jo īpaši attiecībā uz nosacījumiem autopārvadātāju profesionālās darbības veikšanai, konkrētiem nodarbinātības nosacījumiem starptautiskajā autotransportā, satiksmes noteikumiem, pasažieru pārvadāšanu pa autoceļiem un bīstamu preču pārvadāšanu pa autoceļiem. Turklāt Pusēm būtu jāapsver papildinoši pasākumi, ar ko pievērsties privāto autobraucēju ceļošanai.

C. *Dzelzceļa transports*

63. Puses vienojas, ka pēc vajadzības būtu jāizveido divpusēja kārtība pārrobežu dzelzceļa pakalpojumiem, tostarp nolūkā sekmēt arī turpmāku tādu dzelzceļa pakalpojumu netraucētu darbību un ekspluatāciju kā Belfāstas–Dublīnas *Enterprise* līnija un Lamanša tunelis.

D. *Jūras transports*

64. Puses norāda, ka pasažieru un kravu savienotība jūras transporta nozarē balstīsies uz starptautisko tiesisko regulējumu. Pusēm arī būtu jāveic atbilstoši pasākumi attiecībā uz piekļuvi tirgum starptautiskiem jūras transporta pakalpojumiem.
65. Turpmākajās attiecībās būtu jāsekmē sadarbība attiecībā uz jūras drošību un drošumu, tostarp informācijas apmaiņa starp Eiropas Jūras drošības aģentūru (EMSA) un Apvienotās Karalistes Jūras un krasta apsardzes aģentūru (MCA), ievērojot Apvienotās Karalistes kā trešās valsts statusu.

XI. Enerģētika

A. *Elektroenerģija un gāze*

66. Pusēm būtu jāsadarbjas, lai atbalstītu izmaksu ziņā efektīvu, tīru un drošu elektroenerģijas un gāzes piegādi, kas balstās uz konkurenciāliem tirgiem un nediskriminējošu piekļuvi tīkliem.
67. Pusēm būtu jāizveido satvars, ar kuru sekmēt tehnisko sadarbību starp elektroenerģijas un gāzes tīklu operatoriem un organizācijām, piemēram, elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkli, plānojot un ekspluatējot Pušu sistēmas savienojošo enerģētikas infrastruktūru. Satvarā arī būtu jāietver mehānismi, ar ko pēc iespējas nodrošināt apgādes drošību un efektīvu tirdzniecību, izmantojot starpsavienojumus dažādos laika grafikos.

B. *Civilā kodoljoma*

68. Atzīstot nozīmi, kāda ir kodoldrošumam un kodolieroču neizplatīšanai, turpmākajās attiecībās būtu jāiekļauj vērienīgs nolīgums par sadarbību kodoljomā starp Eiropas Atomenerģijas kopieni (*Euratom*) un Apvienoto Karalisti attiecībā uz kodolenerģijas izmantošanu miermīlīgiem mērķiem, kā pamatā ir apņemšanās ievērot to esošos augstos kodoldrošuma standartus. Nolīgumam būtu jārada iespējas sadarbībai starp *Euratom* un Apvienoto Karalisti un tās valsts iestādēm. Tam būtu jāietver informācijas apmaiņa savstarpējo interešu jomās, piemēram, aizsardzības pasākumi, drošums un sadarbība ar Starptautisko Atomenerģijas aģentūru (SAEA). Tam būtu jāatvieglo tirdzniecība ar kodolmateriāliem un aprīkojumu un jāparedz Apvienotās Karalistes kā trešās valsts piedalīšanās Savienības vides radioaktivitātes līmeņa monitoringa un informācijas apmaiņas sistēmās, proti, Eiropas Kopienas steidzamas radioloģijas informācijas apmaiņas dienestā un Eiropas Radioaktivitātes datu apmaiņas platformā.
69. Puses pieņem zināšanai Apvienotās Karalistes nodomu būt asociētai ar *Euratom* pētniecības un mācību programmām, kā paredzēts I daļas II iedaļā.
70. Puses pieņem zināšanai, ka *Euratom* Apgādes aģentūra plāno savlaicīgi no jauna novērtēt atļaujas un apstiprinājumus Apvienotās Karalistes parakstītajiem līgumiem par kodolmateriālu piegādi starp Savienības un Apvienotās Karalistes uzņēmumiem.
71. Puses arī sadarbosies, apmainoties ar informāciju par medicīnisko radioizotopu piegādi.

C. *Oglekļa cenas noteikšana*

72. Pusēm būtu jāapsver sadarbība attiecībā uz oglekļa cenas noteikšanu, savienojot Apvienotās Karalistes valsts siltumnīcefekta gāzu emisiju tirdzniecības sistēmu ar Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu.

XII. Zvejas iespējas

73. Pusēm būtu jāsadarbjas divpusēji un starptautiskā līmenī, lai nodrošinātu zveju ilgtspējīgā apjomā, veicinātu resursu saglabāšanu un sekmētu tīru, veselīgu un produktīvu jūras vidi, ņemot vērā, ka Apvienotā Karaliste būs neatkarīga piekrastes valsts.
74. Saglabājot regulatīvu autonomiju, Pusēm vienlaikus būtu jāsadarbjas pasākumu izstrādē nolūkā aizsargāt, racionāli pārvaldīt un regulēt zvejsaimniecības nediskriminējošā veidā. Tās cieši sadarbosies ar citām piekrastes valstīm un starptautiskos forumos, tostarp nolūkā pārvaldīt kopīgus krājumus.

75. Vispārējās ekonomiskās partnerības kontekstā Pusēm būtu jāizveido jauns zvejniecības nolīgums, *inter alia* par piekļuvi ūdeņiem un kvotu daļām.
76. Puses pēc iespējas centīsies noslēgt un ratificēt savu jauno zvejniecības nolīgumu līdz 2020. gada 1. jūlijam, lai tas būtu spēkā brīdī, kad to varētu izmantot zvejas iespēju noteikšanai pirmajam gadam pēc pārejas perioda.

XIII. Globālā sadarbība

77. Puses atzīst, ka globālā sadarbība ir svarīga, lai pievērstos jautājumiem, kas saistīti ar kopīgām ekonomiskām, vidiskām un sociālām interesēm. Ņemot to vērā, Pusēm, reizē saglabājot savu lēmumu pieņemšanas autonomiju, būtu jāsadarbojas tādos starptautiskos forumos kā G7 un G20, ja tas ir to savstarpējās interesēs, tostarp šādās jomās:
 - a) klimata pārmaiņas;
 - b) ilgtspējīga attīstība;
 - c) pārrobežu piesārņojums;
 - d) sabiedrības veselība un patērētāju tiesību aizsardzība;
 - e) finansiālā stabilitāte; un
 - f) cīņa pret tirdzniecības protekcionismu.
78. Turpmākajās attiecībās atkārtoti būtu apliecināma Pušu apņemšanās saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem cīņai ar klimata pārmaiņām, tostarp tiem, ar kuriem tiek īstenota Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām, piemēram, Parīzes nolīgums.

XIV. Vienlīdzīgi nosacījumi atvērtai un godīgai konkurencei

79. Turpmākajās attiecībās ir jānodrošina atvērta un godīga konkurence. Noteikumiem tās nodrošināšanai būtu jāaptver valsts atbalsts, konkurence, sociālie un nodarbinātības standarti, vides standarti, klimata pārmaiņas un attiecīgie nodokļu jautājumi, par pamatu ņemot vienādu nosacījumu pasākumus, kas paredzēti Izstāšanās līgumā, un samērīgi ar vispārējām ekonomiskajām attiecībām. Pusēm būtu jāapsver saistību konkrētais raksturs attiecīgajās jomās, ņemot vērā turpmāko attiecību tvērumu un dziļumu. Šīm saistībām būtu jāapvieno pienācīgi un piemēroti Savienības un starptautiskie standarti, adekvāti mehānismi efektīvas īstenošanas nodrošināšanai iekšzemē, izpilde un strīdu izšķiršana turpmāko attiecību ietvaros.

III DAĻA. DROŠĪBAS PARTNERĪBA

I. Mērķi un principi

80. Lai panāktu Eiropas drošību un katras Puses pilsoņu drošību, Pusēm būtu jāizveido plaša, visaptveroša un līdzsvarota drošības partnerība. Šajā partnerībā tiks ņemts vērā ģeogrāfiskais tuvums un mainīgie draudi, tostarp smaga starptautiskā noziedzība, terorisms, kiberuzbrukumi, dezinformācijas kampaņas, hibrīddraudi, uz noteikumiem balstītas starptautiskās kārtības vājināšanās un valstu izraisītu draudu atkalparādīšanās. Partnerībā tiks respektēta Apvienotās Karalistes suverenitāte un Savienības autonomija.
81. Puses veicinās globālo drošību, labklājību un efektīvu multilaterālismu, kas balstīsies uz to kopīgajiem principiem, vērtībām un interesēm. Drošības partnerībai būtu jāaptver tiesībsardzības iestāžu un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās, ārpolitika, drošība un aizsardzība, kā arī tematiska sadarbība kopīgo interešu jomās.

II. Tiesībsardzības iestāžu sadarbība un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās

82. Turpmākajās attiecībās tiks paredzēta visaptveroša, cieša, līdzsvarota un savstarpīga tiesībsardzības iestāžu sadarbība un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās, lai nodrošinātu spēcīgas operatīvās spējas nolūkā novērst, izmeklēt un atklāt noziedzīgus nodarījumus un veikt kriminālvajāšanu, ņemot vērā ģeogrāfisko tuvumu, kopīgos un mainīgos draudus, ar kuriem Puses saskaras, savstarpējos ieguvumus to pilsoņu drošībai un to, ka Apvienotā Karaliste būs Šengenas zonā neietilpstoša trešā valsts, kas neparedz personu brīvu pārvietošanos.

83. Puses ir vienprātis, ka turpmāko pasākumu apmērā un tvērumā būtu jāpanāk pienācīgs līdzsvars starp tiesībām un pienākumiem, proti, jo ciešāka un dziļāka būs partnerība, jo stingrāki būs attiecīgie pienākumi. Šeit būtu jāatspoguļojas saistībām, ko Apvienotā Karaliste ir gatava uzņemties attiecībā uz Savienības tiesiskās kārtības integritātes respektēšanu, piemēram, attiecībā uz noteikumu un mehānismu saskaņošanu saistībā ar strīdiem un izpildi, tostarp Eiropas Savienības Tiesas lomu Savienības tiesību aktu interpretēšanā. Tam būtu jābalstās uz ilgtermiņa apņemšanos attiecībā uz fizisko personu pamattiesībām, tostarp arī turpmāku Eiropas Cilvēktiesību konvencijas ievērošanu un pildīšanu, un pienācīgu personas datu aizsardzību, – abi šie aspekti ir būtiski priekšnosacījumi tam, lai būtu iespējama Pušu paredzētā sadarbība; un attiecībā uz transnacionālo *ne bis in idem* principu un procesuālajām tiesībām. Tam arī būtu jāatspoguļo Savienības un tās dalībvalstu apņemšanās attiecībā uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartu.

84. Ņemot vērā šīs apņemšanās, turpmākajās attiecībās būtu jāaptver pasākumi trīs sadarbības jomās: datu apmaiņa; operatīva sadarbība starp tiesībsardzības iestādēm un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās; un cīņa pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu.

A. *Datu apmaiņa*

85. Atzīstot, ka efektīva un ātra datu apmaiņa un analīze ir vitāli svarīga mūsdienu tiesībsardzībā, Puses vienojas ieviest pasākumus, kas to atspoguļo, lai reaģētu uz mainīgiem draudiem, grautu terorismu un smago noziedzību, sekmētu izmeklēšanu un kriminālvaldīšanu un nodrošinātu sabiedrības drošību.

86. Pusēm būtu jāizveido savstarpīgi pasākumi nolūkā savlaicīgi, efektīvi un produktīvi apmainīties ar pasažieru datu reģistra (PDR) datiem un šādu datu, kas glabājas attiecīgajās valstu PDR apstrādes sistēmās, apstrādes rezultātiem, DNS datiem, pirkstu nospiedumu datiem un transportlīdzekļu reģistrācijas datiem (Prīme).

87. Ņemot vērā Apvienotās Karalistes turpmāko statusu, Pusēm būtu jāapsver papildu pasākumi datu apmaiņai, piemēram, informācijas apmaiņa par meklētām un pazudušām personām un priekšmetiem un par sodāmību, lai, ciktāl tas ir tehniski un juridiski iespējams un tiek uzskatīts par vajadzīgu un abu Pušu interesēm atbilstošu, nodrošinātu spējas, kas tuvotos spējām, kuras dara iespējamas attiecīgie Savienības mehānismi.

B. *Operatīva sadarbība starp tiesībsardzības iestādēm un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās*

88. Puses apzinās vērtību, kāda ir operatīvās sadarbības veicināšanai starp Apvienotās Karalistes un dalībvalstu tiesībsardzības iestādēm un tiesu iestādēm, un tāpēc strādās kopā, lai identificētu nosacījumus Apvienotās Karalistes sadarbībai, izmantojot Eiropolu un Eurojust.

89. Pusēm būtu jāizveido efektīva kārtība, kas balstās uz racionālām procedūrām un termiņiem un kas dotu iespēju Apvienotajai Karalistei un dalībvalstīm efektīvi un ātri izdot aizdomās turētas un notiesātas personas, paredzot iespējas atcelt prasību par abpusēju sodāmību, un konstatēt, vai šī kārtība ir piemērojama Pušu pašu valstspiederīgajiem un attiecībā uz politiskiem nodarījumiem.

90. Ņemot vērā Apvienotās Karalistes turpmāko statusu, Pusēm būtu jāapsver papildu pasākumi praktiskai sadarbībai starp tiesībsardzības iestādēm un tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās, piemēram, kopējas izmeklēšanas grupas, lai, ciktāl tas ir tehniski un juridiski iespējams un tiek uzskatīts par vajadzīgu un abu Pušu interesēm atbilstošu, nodrošinātu spējas, kas tuvotos spējām, kuras dara iespējamas attiecīgie Savienības mehānismi.

C. *Cīņa pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu*

91. Puses vienojas atbalstīt starptautiskos centienus novērst un apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, jo īpaši, ievērojot Finanšu darbību darba grupas (FATF) standartus un izmantojot attiecīgo sadarbību. Puses vienojas piemērot standartus, kas ir augstāki par FATF standartiem, attiecībā uz pārredzamību faktiskajās īpašumtiesībās anonimitātes, kas saistīta ar virtuālo valūtu izmantošanu, izbeigšanu, tostarp nosakot, ka virtuālo valūtu biržām un depozitāro maku pakalpojumu sniedzējiem, ir pienākums piemērot klientu uzticamības pārbaudes.

III. *Ārpolitika, drošība un aizsardzība*

92. Puses atbalsta vērienīgu, ciešu un ilgstošu sadarbību ārējās darbības jomā, lai aizsargātu pilsoņus no ārējiem apdraudējumiem, tostarp jauniem apdraudējumiem, novērstu konfliktus, stiprinātu starptautisko mieru un drošību, tostarp ar Apvienoto Nāciju Organizācijas un NATO starpniecību, un pievērstos tādu globālu izaicinājumu kā terorisms vai nelikumīga migrācija pamatcēloņiem. Tās aizstāvēs uz noteikumiem balstītu starptautisku kārtību un izplatīs savas kopējās vērtības visā pasaulē.

93. Puses veicinās ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanu. Šajā sakarā tās turpinās atbalstīt Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu un Eiropas Konsensa par attīstību īstenošanu.
94. Puses veidos un īstenos savu ārpolitiku atbilstoši savām attiecīgajām stratēģiskajām un drošības interesēm un attiecīgajām tiesiskajām kārtībām. Kad un ja šīs intereses ir kopīgas, Pusēm būtu cieši jāsadarbojas divpusējā līmenī un starptautiskajās organizācijās. Pusēm būtu jāizstrādā elastīga un mērogojama sadarbība, kas nodrošinātu, ka Apvienotā Karaliste var apvienot centienus ar Savienību, lai panāktu vislielāko iedarbību, tostarp krīzes laikā vai nopietnu incidentu gadījumā.
95. Tādēļ turpmākajām attiecībām būtu jānodrošina pienācīgs dialogs, apspriešanās, koordinācija, informācijas apmaiņa un sadarbības mehānismi. Tām būtu arī jādod iespēja vajadzības gadījumā un Pušu savstarpējās interesēs norīkot ekspertus.
- A. *Apspriešanās un sadarbība*
96. Pusēm būtu jāizveido strukturēta apspriešanās un regulāri tematiskie dialogi, apzinot jomas un darbības, kurās cieša sadarbība varētu veicināt kopīgu mērķu sasniegšanu.
97. Šajā sakarā politiskais dialogs par kopējo ārpolitiku un drošības politiku (KĀDP) un kopējo drošības un aizsardzības politiku (KDAP), kā arī nozaru dialogi dotu iespēju Pusēm elastīgi apspriesties dažādos līmeņos (ministru, augstākā līmeņa amatpersonu, darba līmenī). Augstais pārstāvis vajadzības gadījumā var aicināt Apvienoto Karalisti uz neformālām Savienības dalībvalstu ministru sanāksmēm.
98. Pusēm būtu jācenšas cieši sadarboties trešās valstīs, tostarp tādās jomās kā drošība, konsulāro pakalpojumu sniegšana un konsulārā aizsardzība un attīstības projekti, kā arī starptautiskajās organizācijās un forumos, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijā. Tam būtu jādod iespēja Pusēm attiecīgā gadījumā saskaņoti atbalstīt citai citas nostājas, īstenot ārējo darbību un tikt galā ar globāliem izaicinājumiem, tostarp ar saskaņotiem paziņojumiem, demaršiem un kopējām nostājām.
- B. *Sankcijas*
99. Lai gan Puses īsteno neatkarīgu sankciju politiku, ko virza to attiecīgā ārpolitika, tās atzīst sankcijas kā daudzpusēju ārpolitikas instrumentu, kā arī ciešas apspriešanās un sadarbības priekšrocības.
100. Apspriešanās par sankcijām būtu jāietver informācijas apmaiņa par sarakstiem un to pamatojumu, izstrādi, īstenošanu un izpildi, kā arī tehnisks atbalsts un dialogs par turpmākajām iekļaušanām sarakstos un režīmiem. Ja Puses ir savstarpēji saskaņojušas ārpolitikas mērķus, uz kuriem balstās īpašs turpmāks sankciju režīms, tiks īstenota intensīvāka informācijas apmaiņa attiecīgos šā sankciju režīma politikas cikla posmos, paredzot iespēju pieņemt sankcijas, kas ir savstarpēji pastiprinošas.
- C. *Operācijas un misijas*
101. Puses atzinīgi vērtē ciešu sadarbību Savienības vadītajās krīzes pārvarēšanas misijās un operācijās – gan civilajās, gan militārajās. Tādēļ turpmākajām attiecībām būtu jādod Apvienotajai Karalistei iespēja, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, piedalīties KDAP misijās un operācijās, izmantojot dalības pamatnolīgumu.
102. Ja pēc agrīnas apspriešanās un informācijas apmaiņas, kurā izmantots politiskais dialogs, Apvienotā Karaliste norāda savu nodomu dot ieguldījumu plānotā KDAP misijā vai operācijā, kas atvērta trešām valstīm, Pusēm būtu jāpastiprina mijiedarbība un informācijas apmaiņa attiecīgos plānošanas procesa posmos un proporcionāli Apvienotās Karalistes ieguldījuma līmenim. Tas ļautu Apvienotajai Karalistei vislabāk pielāgot savu ieguldījumu un sniegt savlaicīgas ekspertu zināšanas.
103. Kā ieguldījuma sniedzēja konkrētā KDAP misijā vai operācijā Apvienotā Karaliste piedalītos spēku formēšanas konferencē, aicinājumā sniegt ieguldījumu un ieguldītāju komitejas sanāksmē, lai varētu apmainīties ar informāciju par misijas vai operācijas īstenošanu. Tai arī vajadzētu būt iespējai KDAP militāro operāciju gadījumā norīkot personālu uz izraudzīto operāciju štābu proporcionāli tās ieguldījuma līmenim.

D. *Aizsardzības spēju veidošana*

104. Turpmākajām attiecībām būtu jāgūst labums no pētniecības un rūpnieciskās sadarbības starp Pušu vienībām konkrētos Eiropas sadarbības projektos, lai sekmētu sadarbību un veicinātu bruņoto spēku kopēju efektivitāti. Šajā sakarā, lai gan abām Pusēm būtu jāsiglabā to attiecīgā stratēģiskā autonomija un rīcības brīvība, kuru pamatā ir to attiecīgās stabilas iekšējās aizsardzības rūpnieciskās bāzes, Puses vienojas saskaņā ar Savienības tiesību aktu nosacījumiem pēc iespējas darīt iespējamu:
- a) Apvienotās Karalistes sadarbību attiecīgajos esošajos un turpmākajos Eiropas Aizsardzības aģentūras (EAA) projektos, izmantojot administratīvu vienošanos;
 - b) tiesīgo Apvienotās Karalistes vienību dalību sadarbīgos aizsardzības projektos, kas apvieno Savienības vienības, ko atbalsta Eiropas Aizsardzības fonds (EAF); un
 - c) Apvienotās Karalistes sadarbību projektos pastāvīgās strukturētās sadarbības (PESCO) ietvaros, ja Eiropas Savienības Padome to ir uzaicinājusi izņēmuma kārtā piedalīties PESCO formātā.

E. *Izlūkdatu apmaiņa*

105. Attiecīgā gadījumā Pusēm būtu savlaicīgi un brīvprātīgi jāapmainās ar izlūkdatiem, jo īpaši terorisma apkarošanas, hibriddraudu un kiberdraudu jomā, kā arī to KDAP misiju un operāciju atbalstam, kurās Apvienotā Karaliste sniegs ieguldījumu. Lai gan Puses izlūkdatu jomas produktus izgatavos autonomi, šādai izlūkdatu apmaiņai būtu jāveicina kopīga izpratne par Eiropas drošības vidi.
106. Turpmākajām attiecībām būtu jānodrošina savlaicīga izlūkdatu un sensitīvas informācijas apmaiņa starp attiecīgajām Savienības struktūrām un Apvienotās Karalistes iestādēm. Eiropas Savienības Satelītcenram (EUSC) un Apvienotajai Karalistei būtu jāsadarbjas satelītnovērošanas jomā.

F. *Kosmoss*

107. Pusēm būtu jāapsver piemēroti sadarbības pasākumi kosmosa jomā.

G. *Sadarbība attīstības jomā*

108. Pusēm būtu jāizveido dialogs, kas ļautu īstenot stratēģijas, kuras attiecas uz attīstības plānošanu un īstenošanu un kuras ir savstarpēji pastiprinošas.
109. Pamatojoties uz savstarpējām interesēm, Pusēm būtu jāapsver, kā Apvienotā Karaliste varētu dot ieguldījumu Savienības instrumentos un mehānismos, tostarp koordinācijā ar Savienības delegācijām trešās valstīs.

IV. **Tematiskā sadarbība**

A. *Kiberdrošība*

110. Puses atkārtoti apstiprina apņemšanos veicināt drošību un stabilitāti kibertelpā, izmantojot pastiprinātu starptautisko sadarbību. Puses vienojas brīvprātīgi, savlaicīgi un savstarpēji apmainīties ar informāciju, tostarp par kiberincidentiem, uzbrucēju paņēmieniem un izcelsmi, apdraudējuma analīzi un paraugpraksi, lai palīdzētu aizsargāt Apvienoto Karalisti un Savienību no kopīgiem apdraudējumiem.
111. Konkrēti, Apvienotajai Karalistei būtu cieši jāsadarbjas ar Eiropas Savienības datorapdraudējumu reaģēšanas vienību (CERT-EU) un, ja tiek noslēgts nolīgums, kā paredzēts Savienības tiesību aktos, jāpiedalās konkrētās darbībās, ko veic sadarbības grupa, kas izveidota saskaņā ar Savienības Tīklu un informācijas sistēmu drošības direktīvu, un Eiropas Savienības Tīklu un informācijas drošības aģentūra (ENISA).
112. Pusēm būtu jāsadarbjas, lai attiecīgajās starptautiskajās struktūrās veicinātu efektīvu globālu praksi kiberdrošības jomā.
113. Apvienotā Karaliste un Savienība izveidos dialogu par kiberjautājumiem, lai veicinātu sadarbību un apzinātu iespējas turpmākai sadarbībai, rodoties jauniem apdraudējumiem, iespējām un partnerībām.

B. *Civilā aizsardzība*

114. Pusēm būtu jāsadarbojas civilās aizsardzības jomā attiecībā uz dabas vai cilvēka izraisītām katastrofām. Šī sadarbība būtu iespējama, ja Apvienotā Karaliste piedalītos Savienības civilās aizsardzības mehānismā kā iesaistītā valsts.

C. *Veselības drošība*

115. Pusēm būtu jāsadarbojas veselības drošības jautājumos saskaņā ar esošajiem Savienības nolīgumiem ar trešām valstīm. Puses tieksies saskaņoti sadarboties starptautiskos forumos jautājumā par esošu un jaunu veselības drošības apdraudējumu novēršanu, atklāšanu, sagatavošanos tiem un reaģēšanu uz tiem.

D. *Nelikumīga migrācija*

116. Puses sadarbosies, lai apkarotu nelikumīgu migrāciju, tostarp tās virzītājspēkus un sekas, vienlaikus atzīstot nepieciešamību aizsargāt visneaizsargātākos. Šī sadarbība aptvers:

- a) operatīvo sadarbību ar Eiropolu, lai apkarotu organizēto noziedzību imigrācijas jomā;
- b) darbu ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru, lai stiprinātu Savienības ārējo robežu; un
- c) dialogu par kopīgiem mērķiem un sadarbību, tostarp trešās valstīs un starptautiskos forumos, lai apkarotu nelikumīgu migrāciju tās izcelsmes posmā.

E. *Terorisma un vardarbīga ekstrēmisma apkarošana*

117. Pusēm būtu jāsadarbojas terorisma, vardarbīga ekstrēmisma un jaunu apdraudējumu apkarošanā, lai virzītu uz priekšu to kopējo drošību un kopīgās intereses. Atzīstot kolektīvā dialoga un operatīvās sadarbības savstarpējo izdevīgumu, partnerībai būtu jāatbalsta:

- a) paraugprakses un ekspertu zināšanu apmaiņa par galvenajiem jautājumiem un tēmām;
- b) sadarbība ar attiecīgajām izlūkdatu analīzes struktūrām, lai nodrošinātu efektīvu novērtējumu apmaiņu starp Pusēm, tostarp terorisma apkarošanas jomā; un
- c) ciešs dialogs par jauniem apdraudējumiem un jaunām spējām.

V. *Klasificēta un sensitīva neklasificēta informācija*

118. Puses vienojas noslēgt informācijas drošības nolīgumu un īstenošanas kārtību, kuros būtu paredzētas savstarpējas garantijas rīcībai ar Pušu klasificēto informāciju un tās aizsardzībai.

119. Vajadzības gadījumā Pusēm būtu jāizklāsta noteikumi tādas sensitīvas neklasificētas informācijas aizsardzībai, kuru tās abpusēji sniedz un ar kuru tās savstarpēji apmainās.

IV DAĻA. INSTITUCIONĀLA UN CITA HORIZONTĀLA KĀRTĪBA**I. *Struktūra***

120. Turpmākās attiecības būtu jābalsta uz visaptverošu institucionālo satvaru, kas aptver sadaļas un ar tām saistītos nolīgumus, kuri attiecas uz konkrētām sadarbības jomām, vienlaikus atzīstot, ka šo turpmāko attiecību precīza juridiskā forma tiks noteikta oficiālo sarunu ietvaros. Vajadzības gadījumā Puses atsevišķās jomās var izveidot īpašu pārvaldības kārtību.

121. Puses var arī nolemt, ka nolīgumam būtu jāatrodas ārpus visaptverošā institucionālā satvara, un tādos gadījumos tam būtu jāparedz atbilstīga pārvaldības kārtība.

122. Puses atzīmē, ka visaptverošais institucionālais satvars varētu būt noformēts kā asociācijas nolīgums.

123. Pusēm būtu jānodrošina iespēja pārskatīt turpmākās attiecības.

II. *Pārvaldība*

124. Lai nodrošinātu turpmāko attiecību pienācīgu darbību, Puses apņemas iesaistīties regulārā dialogā un izveidot stabilu, lietderīgu un efektīvu kārtību to pārvaldībai, uzraudzībai, īstenošanai, pārskatīšanai un attīstībai laika gaitā, kā arī strīdu izšķiršanai un izpildei, pamatojoties uz kārtību, kas paredzēta Izstāšanās līgumā, pilnībā ievērojot savas tiesiskās kārtības.

A. *Stratēģiskā vadība un dialogs*

125. Turpmākajām attiecībām būtu jāietver Pušu dialogs samita, ministru un tehniskajā līmenī, kā arī parlamentārajā līmenī. Pusēm būtu jāveicina pilsoniskās sabiedrības dialogs.
126. Šajā kontekstā samita un ministru līmenī būtu jāpārtrauc turpmākās attiecības, jānodrošina stratēģiskā vadība un jāapspriež sadarbības iespējas savstarpējo interešu jomās, tostarp par reģionāliem un globāliem jautājumiem. Tas sekmētu spēcīgas attiecības starp Pusēm, atbalstītu nolīgumu darbību un ļautu partnerībai attīstīties, reaģējot uz mainīgiem un neparedzētiem apstākļiem.
127. Būtu jāriko arī īpaši tematiski dialogi ministru un augstāko amatpersonu līmenī, kas izveidoti kā daļa no ekonomiskajām un drošības partnerībām un kam būtu jānotiek tik bieži, cik nepieciešams turpmāko attiecību efektīvai darbībai.
128. Puses atbalsta dialoga izveidi starp Eiropas Parlamentu un Apvienotās Karalistes Parlamentu, ja tās to uzskata par piemērotu, lai likumdevēji varētu apmainīties ar viedokļiem un ekspertu zināšanām par jautājumiem, kas saistīti ar turpmākajām attiecībām.

B. *Pārvaldība, administrēšana un uzraudzība*

129. Pusēm būtu jāizveido apvienotā komiteja, kas ir atbildīga par turpmāko attiecību īstenošanas un darbības pārvaldību un uzraudzību, atvieglinot strīdu izšķiršanu, kā izklāstīts turpmāk, un sniedzot ieteikumus par to attīstību.
130. Apvienotās komitejas sastāvā vajadzētu būt Pušu pārstāvjiem atbilstīgā līmenī, tai būtu jānosaka savs reglaments, jāpieņem lēmumi, savstarpēji vienojoties, un jātiekas tik bieži, cik vajadzīgs, lai izpildītu savus uzdevumus. Vajadzības gadījumā tā varētu izveidot specializētas apakškomitejas, kas tai palīdzētu uzdevumu izpildē.

C. *Interpretācija*

131. Pilnībā ievērojot Pušu tiesisko kārtību autonomiju, Savienība un Apvienotā Karaliste centīsies nodrošināt turpmāko attiecību konsekventu interpretāciju un piemērošanu.

D. *Strīdu izšķiršana*

132. Puses strīdu izšķiršanas un izpildes kārtību balstīs uz kārtību, kas paredzēta Izstāšanās līgumā. Šajā nolūkā Pusēm vispirms būtu jādara viss iespējams, lai atrisinātu jebkuru jautājumu, kas saistīts ar turpmāko attiecību darbību, rīkojot diskusijas un apspriešanos. Ja kāda no Pusēm to uzskata par nepieciešamu, tai vajadzētu būt iespējai jautājumu nodot formālai izšķiršanai apvienotajā komitejā.
133. Ja vien nav noteikts citādi, apvienotā komiteja jebkurā laikā var vienoties nodot strīdu neatkarīgai šķīrējtiesai, un katrai no Pusēm vajadzētu būt iespējai to darīt, ja apvienotā komiteja noteiktā termiņā nav panākusi savstarpēji pieņemamu risinājumu. Neatkarīgās šķīrējtiesas lēmumi Pusēm būs saistoši.
134. Ja strīdā rodas jautājums par Savienības tiesību interpretāciju, ko var norādīt arī kāda no Pusēm, šķīrējtiesai būtu jānodod jautājums saistoša nolēmuma pieņemšanai Eiropas Savienības Tiesai kā vienīgajam Savienības tiesību arbitram. Šķīrējtiesai būtu jālemj par strīdu saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas pieņemto nolēmumu. Ja kāda Puse uzskata, ka šķīrējtiesai jautājums par Savienības tiesību interpretāciju būtu bijis jānodod Eiropas Savienības Tiesai, tā var lūgt šķīrējtiesai savu novērtējumu pārskatīt un pamatot.
135. Ja kāda Puse saprātīgā termiņā neveic pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai izpildītu saistošo strīda risinājumu, otra Puse būtu tiesīga pieprasīt finanšu kompensāciju vai veikt samērīgus un pagaidu pasākumus, tostarp apturēt savu saistību izpildi turpmāko attiecību ietvaros. Turpmākās attiecības arī paredzēs nosacījumus, saskaņā ar kuriem var apturēt to saistību izpildi, kas izriet no jebkura Savienības un Apvienotās Karalistes nolīguma daļām, tostarp, kā paredzēts Izstāšanās līguma 178. pantā. Katra Puse var nodot jautājumu par šādu pasākumu samērīgumu neatkarīgai šķīrējtiesai.

III. Izņēmumi un drošības pasākumi

136. Turpmākajām attiecībām būtu jāparedz atbilstīgi izņēmumi attiecībā uz drošību; par valsts drošību ir atbildīgas tikai attiecīgi Savienības dalībvalstis un Apvienotā Karaliste.
137. Turpmākajām attiecībām būtu jāpievēršas iespējai, ka kāda Puse būtisku ekonomisku, sociālu vai ar vidi saistītu grūtību apstākļos aktivizē pagaidu drošības pasākumus, kas citādi būtu tās saistību pārkāpums. Uz to būtu jāattiecinā stingri nosacījumi un jāietver otras Puses tiesības veikt līdzsvara atjaunošanas pasākumus. Veikto pasākumu samērīguma jautājumu izskatīs neatkarīga šķīrējtiesa.

V DAĻA. TURPMĀKAIS PROCESS

138. Izklāstot Savienības un Apvienotās Karalistes turpmāko attiecību satvaru, šī deklarācija apstiprina, kā izklāstīts Izstāšanās līgumā, ka skaidrs abu Pušu nodoms ir labticīgi izstrādāt nolīgumus, ar kuriem īsteno šīs attiecības, un pēc iespējas drīz pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no Savienības sākt oficiālu sarunu procesu, lai tie varētu stāties spēkā līdz 2020. gada beigām.
139. Abas Puses apstiprina, ka miera procesa Ziemeļīrijā panākumi, ieguvumi un saistības arī turpmāk būs ārkārtīgi svarīgi mieram, stabilitātei un izlīgumam. Tās ir vienisprātis, ka jāaizsargā visas daļas Lielās piektdienas jeb Belfāstas nolīgumā, kas 1998. gada 10. aprīlī noslēgts starp Apvienotās Karalistes valdību, Īrijas valdību un citiem daudzpusējo sarunu dalībniekiem ("1998. gada nolīgums"), un ka tas attiecas arī uz 1998. gada nolīguma praktisko piemērošanu Īrijas salā un uz visām 1998. gada nolīgumā izklāstītajām attiecībām.
140. Puses divos posmos virzīsies uz priekšu to juridisko nolīgumu izstrādē, ar ko tiks īstenotas turpmākās attiecības.

I. Pirms izstāšanās

141. Laikā starp šīs deklarācijas apstiprināšanu un Apvienotās Karalistes izstāšanos no Savienības katra Puse iesaistīsies sagatavošanas organizatoriskajā darbā ar mērķi nodrošināt oficiālo sarunu ātru uzsākšanu un progresu.
142. Šā darba gaitā būtu jāizveido grafika priekšlikums nepieciešamās darba programmas izstrādei, pirms tam apzinot jomas, kuras varētu būt jāapsver visvairāk, piemēram, elementus, kas saistīti ar alternatīvo kārtību, kā Īrijas salā ilgstoši nodrošināt atteikšanos no stingras robežas pastāvēšanas.
143. Puses apsvērs arī oficiālo sarunu loģistikas prasības.

II. Pēc izstāšanās

144. Ir paredzēts, ka pēc tam, kad Savienība būs veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai sāktu oficiālas sarunas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 218. pantu, Puses vienlaikus vedīs sarunas par nolīgumiem, kas vajadzīgi, lai turpmākajām attiecībām piešķirtu juridisku formu.
145. Uzreiz pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās un pamatojoties uz Pušu sagatavošanās darbu, Puses vienosies par programmu, kas ietver:
- a) sarunu kārtu struktūru un formātu, tostarp attiecībā uz paralēliem procesiem; un
 - b) sarunu kārtu oficiālu grafiku.
146. Šī programma tiks izstrādāta tā, lai īstenotu 138. punktā izklāstīto Pušu kopīgo nodomu.

III. Pārskatīšanas punkti

147. Puses vismaz reizi sešos mēnešos no dienas, kad Apvienotā Karaliste izstājas no Savienības, sasauks augsta līmeņa konferenci, lai izvērtētu progresu un pēc iespējas savstarpēji vienotos par rīcības pasākumiem turpmākai virzībai.
-